

Programma verbindt spelers

*Kristel Lammers:
"Zoek elkaar aan de
voorkant op"*

Het Nationaal Programma RES, kortweg NP RES, is opgericht ter ondersteuning van regio's bij het maken van een Regionale Energiestrategieën (RES). "Het programma ondersteunt de regio's met kennisproducten, een leeromgeving en informerende bijeenkomsten", vertelt directeur Kristel Lammers. "Ook haalt NP RES signalen op uit de regio's om ze onder de aandacht te brengen bij de opdrachtgevende ministeries en de koepelorganisaties. Belangrijk is ook het draagvlak bij samenleving en politiek."

Het Nationaal Programma RES, kortweg NP RES, is een initiatief van de VNG, IPO, Unie van Waterschappen en de ministeries van EZK en BZK. "NP RES bestaat uit een team van 25 (parttime) professionals", aldus Kristel Lammers (43). "De medewerkers hebben hun roots bij de departementen, koepelorganisaties, netbeheerders of lokale overheden. Daardoor weet NP RES bij uitstek te verbinden tussen de verschillende spelers. NP RES is, hoop ik, geen 'Haags' programma door alle verbindingen met de regio's."

Passie en betrokkenheid

Lammers wijst erop dat de aandacht voor de energietransitie vooral is opgekomen vanuit de hoek van duurzaamheid en milieu. "Bij de RES zijn dan ook veel milieu-professionals betrokken." Wat haar opvalt: "Milieuprofessionals doen met veel passie en betrokkenheid hun werk." De passie en betrokkenheid bij de energietransitie is denkt ze nog groter dan bij de ruimtelijke ordenaars die voornamelijk de kar trekken bij de Omgevingswet. Het is de kunst

om zo veel mogelijk perspectieven bij de energietransitie te betrekken: ruimtelijke ordening, participatie, woningbouwopgave, mobiliteit en cetera. Ze roept dan ook op om in de RES'en zo integraal en gebiedsgericht mogelijk te kijken. "Zoek elkaar aan de voorkant op en maak gezamenlijk een goede afweging." Gesprekstechnieken en jezelf kunnen verplaatsen in de ander zijn daarbij belangrijke vaardigheden. "Gebruik de ervaring vanuit beide trajecten om van elkaar te leren", luidt haar oproep.

in dertig energieregio's

Relatie met Omgevingswet

Voor Lammers in haar huidige rol startte was ze programmamanager Omgevingswet bij VNG. De wet treedt in de loop van 2021 in werking, dus niet zoals gepland op 1 januari. "Wat dit concreet betekent is koffiedik kijken, maar de voortgang van de RES heeft hier in principe geen last van. Met het huidige instrumentarium kan immers verder gewerkt worden." De Omgevingswet leidt naar haar overtuiging wel tot een versnelling in de uitvoering. "Een snelle invoering van de wet maakt het dus makkelijker." Zij wijst er in dit verband op dat de benodigde vergunningen in het kader van de RES voor 1 januari 2025 verleend moeten zijn. "Voor die datum moeten plannen uit de RES dus idealiter in provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies en omgevingsplannen verankerd zijn. De RES is een beleidsdocument en heeft zelf geen juridische status. Als een RES voldoende concreet is, kan deze mogelijk ook als regionaal programma vastgesteld worden." Tenslotte staat ze nog even stil bij de MER. "Voor de RES geldt in principe geen MER-plicht¹. Wel raden we aan vanuit het NP RES om de MER zo vroeg mogelijk in te zetten. Twee regio's doen overigens een pilot om ook voor de RES een MER te maken."

Spanningsveld

Binnen verschillende RES-en is er een spanningsveld tussen uiteenlopende belangen, ambities, wensen van de betrokken bestuursorganen. Toch verloopt volgens Lammers de samenwerking binnen de betrokken bestuursorganen van de dertig regio's in de meeste gevallen goed. "Er is door regio's veel geïnvesteerd in de onderlinge samenwerking. Tegelijkertijd zien we dat er binnen de regio's verschillen

zijn tussen de ambities van gemeenten, waterschappen en provincie. Een goede relatie helpt daarbij. Zo weten bestuurders binnen de regio's elkaar goed te vinden en gaan ze actief de dialoog met elkaar aan. Het is belangrijk om juist de verschillen in ambitie, opvatting en perspectief onderwerp van gesprek te laten zijn." Van belang is ook om dat gesprek te voeren met volksvertegenwoordigers en inwoners. "Met als insteek om samen tot een gedeelde ambitie te komen, waarbij de verschillende belangen gehoord en afgewogen worden. Daarbij zal het af en toe schuren in regio's. En dat moet ook bij een maatschappelijk vraagstuk als de energietransitie

'Ga juist over de verschillen in ambitie, opvatting en perspectief het gesprek met elkaar aan'

waarbij keuzes, politieke keuzes zijn. Dit proces is in de meeste regio's nog volop gaande. De beelden die er nu liggen zullen de komende periode aangescherpt worden op grond van de inzichten uit de impactanalyse, de inpassing van de ambities in de ruimte en de uitkomsten van gesprekken met volksvertegenwoordigers, inwoners, ondernemers en energiecoöperaties."

Voor- en tegenstanders

Participatie vindt plaats op verschillende momenten in het proces. Landelijk legt men hier geen norm op. Door de regio's hun eigen aanpak te laten ontwikkelen, wordt aangesloten bij de cultuur, historie, werkwijze, aanpak van de regio. "Zo is er ruimte voor de diversiteit en verscheidenheid onder regio's." Lammers signaleert dat regio's verschillend omgaan met participatie, bijvoorbeeld door ruimtelijke ateliers, enquêtes en gesprekken met inwoners. "Het zwaartepunt van de participatie ligt in het proces om van de concept-RES naar de RES 1.0 te komen. NP RES ondersteunt de regio's ook hier bij. In de participatie rond de RES

Website NP RES

De projecten en plannen die in de RES staan, worden vastgelegd in het omgevingsbeleid van overheden. Denk aan de omgevingsvisies, omgevingsplannen en programma's. Op 1 januari 2025 moeten de plannen en projecten een vergunning hebben zodat ze kunnen starten. Zo vermindert in 2030 de CO₂-uitstoot met de helft ten opzichte van 1990.

Meer weten over de Regionale Energiestrategieën en de relatie tussen de RES en de Omgevingswet? Ga naar www.regionale-energiestrategie.nl.

zijn nu vooral de uitersten van voor- en tegenstanders hoorbaar. De middengroep is nog wat minder uitgesproken." Om participatie goed vorm te geven, benadrukt ze het belang van vertrouwen in de lokale democratie. "Participatie is echt lokaal maatwerk, met noodzakelijkerwijs verschillen tussen de regio's."

Dag van de Omgevingswet

Lammers was een paar jaar geleden met een workshop op de Dag van de Omgevingswet. Zij vindt dit nog steeds een uitstekend initiatief van de VVM. "De Dag van de Omgevingswet is echt een mooie dag om de deelnemers te voeden en te inspireren met kennis en hulpmiddelen. Heel goed dat deze dag er is." Lammers roept de organisatoren op de dag te blijven organiseren en in de toekomst ook meer te verbinden met de energietransitie en de andere grote transities. "Om de verbinding te helpen leggen, werkt NP RES graag mee aan de workshop over de energietransitie en de Omgevingswet!"

Jos Dolstra

¹ Zie het artikel 'Geen MER bij de RES, een gemiste kans?' elders in dit nummer